

Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Waarderingsmethode en updaten lijst gemeentelijke monumenten
Zaaknummer	:	1190490
Portefeuillehouder	:	Wethouder Maarten van Helden
Publicatieniveau	:	Openbaar
Behandelend ambtenaar	:	Kees Putters

Gevraagd Besluit

De gemeenteraad van Molenlanden besluit:

1. De “matrix” vast te stellen als cultuurhistorische waarderingsmethode (bijlage 2) voor aanwijzing van gemeentelijke monumenten
2. De grenswaarde als minimumscore voor gemeentelijke monumenten vast te stellen op 16 punten
3. Aanvullend budget beschikbaar stellen van € 24.760,-- voor het vervolg van het updaten van de gemeentelijke monumentenlijst door de Vereniging Dorp, Stad en Land
4. Dit bedrag ten laste van het begrotingsresultaat 2023 te brengen en dit te verwerken in de najaarsnota

Inleiding

Vorig jaar heeft het college besloten tot de uitvoering van een harmonisatie van de waarderingsmethode en een update van de lijst van de gemeentelijke monumenten. Hiervoor werd een budget van €49.900,-- beschikbaar gesteld.

De reden hiervoor was dat het aanwijzen van gemeentelijke monumenten in de vroegere gemeenten op verschillende wijze tot stand is gekomen. Bij de voormalige gemeenten werd op verschillende wijze naar erfgoed gekeken. In de voormalige gemeenten Graafstroom en Giessenlanden zijn meer gemeentelijke monumenten aanwezig dan in Liesveld en Nieuw-Lekkerland. Ook de waarderingsmethode van het aanwijzen tot gemeentelijk monument verschilde per gemeente. De voorgestelde update zorgt er voor dat ieder gemeentelijk monument op dezelfde wijze wordt beoordeeld.

De opdracht voor dit project werd verstrekt aan Dorp, Stad en Land (DSL). Intussen is het project in een stadium gekomen dat de waarderingsmethode en de minimumscore vastgesteld dient te worden. Gezien het kaderstellende / beleidsmatige aspect hiervan leggen we dit hierbij voor aan u als gemeenteraad. Verder wordt er een aanvullend budget gevraagd om de actualisatie af te ronden als ook om de bestaande gemeentelijke monumenten te beoordelen aan de hand van de matrix.

Potentiële nieuwe gemeentelijke monumenten

Er heeft participatie plaatsgevonden voor de totstandkoming van de groslijst van potentiële nieuwe monumenten. In dit participatie traject is gebruik gemaakt van de lokale expertise van de historische- en geschiedkundige verenigingen. Ook de Bond Heemschut, het Cuypersgenootschap en de stichting Boerderij & Erf hebben hun bijdrage geleverd. DSL zelf heeft literatuur onderzoek gedaan naar waardevolle bouwkunst, met name industrieel erfgoed en naoorlogse bouwkunst en stedenbouwkunst, omdat deze categorieën vrijwel geheel ontbreken op de bestaande lijst van gemeentelijke monumenten en cultuurhistorisch waardevolle objecten. Dit resulteerde in een groslijst met potentiële nieuwe monumenten voor het hele grondgebied van de gemeente (bijlage 1).

Huidige gemeentelijke monumenten

De huidige monumentenlijst (monumentenregister) bestaat uit 308 gemeentelijke monumenten. DSL heeft de bestaande monumentenlijst op basis van hun ervaring (niet de matrix) kritisch nagelopen op eventuele afvallers.

De historische verenigingen zijn gevraagd hierin mee te denken. Het gaat hier om objecten die zijn gesloopt of in de loop der tijd sterk gewijzigd. Dit resulteerde in een lijst met 15 afvallers. Via voorliggend voorstel wordt budget gevraagd om de huidige gemeentelijke monumenten te toetsen aan de vast te stellen matrix waarna beoordeeld kan worden of het een gemeentelijke monument blijft of dat deze komt te vervallen.

Eerdere besluiten

- De huidige monumentenlijst (monumentenregister) van Molenlanden.
- Collegebesluit tot de uitvoering van een harmonisatie van de waarderingsmethode en centrale update van gemeentelijke monumenten.

Beoogd effect

Een sterke, breed gedragen gemeentelijke monumentenlijst waarop alle kernen en het buitengebied zijn vertegenwoordigd.

Argumenten

1.1 De “matrix” is een beproefde methode om te komen tot een beoordeling of iets aan aanmerking komt om aangewezen te worden als gemeentelijk monument.

Op basis van de groslijst is een waardering uitgevoerd volgens een beproefde methode de “matrix”. Deze waarderingsmatrix voor cultuurhistorische bouwkunst van Dorp, Stad en Land is gebaseerd op de landelijk geldende criteria die ook de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed heeft toepast. De matrix is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- a. Cultuurhistorie
- b. Architectenhistorie
- c. Situering
- d. Unicité
- e. Technische staat

Aan deze onderdelen worden punten en weegfactoren toegekend. Hieruit volgt een score voor elk object. Voor nadere uitleg zie bijlage 2

2.1 DSL adviseert om 16 punten als grenswaarde te hanteren als minimumscore voor een nieuwe gemeentelijk monument.

Op basis van de resultaten van de “matrix” dient een keuze te worden gemaakt voor de grenswaarde. Elementen boven deze grenswaarde zijn potentieel nieuwe monumenten.

- Aantal objecten met 14 punten en hoger: 137.
- Aantal objecten met 15 punten en hoger: 100.
- Aantal objecten met 16 punten en hoger: 60.

Voor alle duidelijkheid hiermee worden aan de huidige monumentenlijst toe te voegen monumenten bedoeld. In het vervolg van dit voorstel wordt ingegaan hoe om te gaan met de bestaande monumenten.

Het advies van DSL is om de grenswaarde op 16 punten te leggen. Met deze 60 concept monumenten uit de aangeleverde groslijst worden de meest beschermwaardige objecten eruit gefilterd. Vanuit het onderzoeksteam bestaat de overtuiging dat met de waardering van 16 punten recht gedaan wordt aan het verhaal van Molenlanden. Het beoogde effect van een sterke monumentenlijst waarin alle kernen en het buitengebied vertegenwoordigd zijn wordt hiermee gerealiseerd. Door de grenswaarde op 15 punten te leggen zal dit niet verbeteren. Een bijkomend effect is dat voorkomen wordt het aantal gemeentelijke monumenten explosief groeit.

3.1 Aanvullend budget is nodig om tot afronding van het project te komen zijnde specifiek voor aanwijzing van nieuwe monumenten en het toetsen van de bestaand monumenten aan de matrix.

De procedure waarbij de conceptlijst het traject van aanwijzing ingaat viel buiten het project. Dit, omdat toen nog niet bekend was om hoeveel objecten het ging. Uitgaande van 16 punten gaat het om 60 objecten. De totale kosten hiervan bedragen € 15.130,--

Om uiteindelijk een uniforme monumentenlijst over te houden is het ook noodzakelijk om de bestaande monumentenlijst aan de “matrix” te toetsen. Hierdoor zijn zowel de nieuwe- als de bestaande monumenten op dezelfde wijze gewaardeerd. Daarom is het zinvol om de 308 gemeentelijke monumenten te toetsen aan de “matrix”, waarbij de minimalen score ook op 16 wordt gesteld. Hierdoor wordt niet alleen een uniforme beoordeling bereikt maar waarschijnlijk resulteert dit ook in meerdere afvallers. Dit is uiteraard geen doel op zich maar houdt de monumentenlijst wel binnen redelijke aantallen. Deze stap was niet voorzien in de offerte waarop de eerste opdracht is verleend. De kosten hiervan bedragen € 9.630,--

4.1 Binnen de begroting is geen regulier budget beschikbaar voor bekostiging van de benodigde middelen.

De totale kosten van voorgaande stappen bedragen € 24.760,-- Dit bedrag zal ten laste van het begrotingsresultaat 2023 worden gebracht waarbij dit verwerkt wordt in de najaarsnota.

Kanttekeningen

1.1 Alternatief is om een andere grenswaard dan 16 vast te stellen.

Echter, zoals hiervoor gesteld doet de waardering van 16 punten recht aan het verhaal van Molenlanden. Daarbij komt dat een lagere score veel meer potentiële monumenten tot gevolg heeft. De beschrijving van de objecten en het traject van aanwijzing zal de nodige meerkosten met zich meebrengen. Daarbij komt dat het aantal monumenten, met daarbij de zorgen voor de inwoners, ongeveer verdubbeld ten aanzien van de grens van 16 punten.

2.1 Bijlage 1 is vertrouwelijk

De als bijlage 1 bijgevoegde groslijst met waardering is vertrouwelijk bijgevoegd. Dit omdat uit deze lijst de adressen te halen zijn van de objecten welke in aanmerking komen als nieuw gemeentelijk monument. Het zou niet correct zijn indien onze inwoners hier op deze manier over geïnformeerd worden. Hiervoor is een zorgvuldig aanwijzingstraject gepland.

Extra uitleg bij de kosten

De totale kosten van voorgaande stappen bedragen € 24.760,-- Dit bedrag ten laste van het begrotingsresultaat / algemene reserve en dit te verwerken in de najaarsnota.

Communicatie

Alle bij het project betrokken partijen worden geïnformeerd.

Vervolgstappen

Met DSL een planning maken voor een structurele aanpak van de plannen.

Bijlagen:

Bijlage 1 Groslijst met waardering (vertrouwelijk)

Bijlage 2 Toelichting op de waarderingsmatrix

Raadsbesluit

Onderwerp : **Waarderingsmethode en updaten lijst gemeentelijke monumenten**
Zaaknummer : 1190490
Portefeuillehouder : Wethouder Maarten van Helden

De raad van de gemeente Molenlanden:

Gelet op het bijbehorende raadsvoorstel;

Besluit:

1. De “matrix” vast te stellen als cultuurhistorische waarderingsmethode (bijlage 2) voor aanwijzing van gemeentelijke monumenten
2. De grenswaarde als minimumscore voor gemeentelijke monumenten vast te stellen op 16 punten
3. Aanvullend budget beschikbaar stellen van € 24.760,-- voor het vervolg van het updaten van de gemeentelijke monumentenlijst door de Vereniging Dorp, Stad en Land
4. Dit bedrag ten laste van het begrotingsresultaat 2023 te brengen en dit te verwerken in de najaarsnota

Aldus besloten tijdens de openbare raadsvergadering van de gemeente Molenlanden, gehouden op 9 november 2023.

de griffier,

de voorzitter,

Marjolein Teunissen

Theo Segers

